

Списанието излиза дваждъ: на 1 и 20, а притурката — веднъждъ: на 10 число всѣки мѣсецъ
ДИРЕКТОРКА: ТЕОДОРА Г. НОЕВА

Извѣстие.

Съобщаваме на нашѣтъ абонати и абоватки, че г. Юрданъ Ив. Маровъ не е вече агентъ на «Женския Свѣтъ» и «Домакинята», а такъвъ остава само г. Абаджиевъ.

Съдържание:

Къмъ приятелитѣ на женското образование у насъ. — Завистьта. — Най-щастливото време на живота. — Щастливата страна. — Блѣдност и благотворителност. — Фенелонъ и сѣщението му «Воспитание на момичетѣ». — Разки. — Книги и списания. — Корреспонденция. — Обявления.

Къмъ приятелитѣ на женското образование у насъ.

(Продължение).

Коя отъ насъ не знае историята на великата руска учена София Ковалевска, която, въпрѣки всичкитѣ ѝ отдавани почести, въпрѣки че «станъ геройката на най-ученитѣ кружоци въ Европа», все пакъ, обаче, викала: «Никоя

жена не е толкова окаяна, колкото съмъ азъ» а въ сѣщия денъ на вѣстържествуването си бѣше казала на приятелката си: «Не знаешъ, колко ми е злѣ на сърцето. Слава имамъ, нѣ отъ щастнето съмъ далеко — щастнето на обикновеннитѣ жени, възлюбени въ домоветѣ си. Туй е нѣщото отъ което азъ се нуждамъ»¹³⁾. Не е ли истина, че, ако разгърнемъ както всеобщата политическа история, така и историята на всеобщата литература и на науката, ще видимъ отъ една страна, че въобще женитѣ, при всичкитѣ имъ ограничения, сж имали не малко влияние и въ политиката, и въ литературата и въ науката, а това влияние било благотътелно, колчемъ се е упражнявало отъ жени-майки и домакини; че въобще съпружескитѣ, майчинитѣ и домакинскитѣ занятия и длѣжности на женитѣ не само не сж прѣпятствували, нѣ даже спомагали не малко за облагодѣтелствуване на

¹³⁾ Женский Свѣтъ год. III стр. 135, статията «Никоя жена не е толкова окаяна, колкото съмъ азъ».

обществото? Всичко това ние иде се задоволимъ да подкрѣпимъ съ примѣри само отъ това, що е писано до сега въ списанието ни; приканваме, прочее, читателскитѣ и читателитѣ си да прочетѣтъ биографитѣ на слѣдующитѣ славни и прочути жени: на Ромънската Кралица Елисавета (Карменъ Силва)¹⁴⁾, на професорката Гаеана¹⁵⁾, на Госпожата Стаелъ¹⁶⁾, на Госпожата de la Fayette¹⁷⁾, на Г-жа de Sévigné¹⁸⁾ на Г-жа Жоржа Занда¹⁹⁾ на руската императрица Велика Екатерина II²⁰⁾; или пъкъ за влиянието и работитѣ на Английската кралица²¹⁾, на Г-жа Жанне Диеуафоу²²⁾ и на много други жени за които се говори напространно изъ всичкитѣ годишници на списанието*). Нъ най-ясно и неспоримо вече се доказва туй наше мнѣние за естествената на жената наклонность, ако вземемъ прѣдъ видъ «въспитателната роль» на жената: отъ неѣ зависи да бѣде иѣкой или иѣкоя добъръ гражданинъ или добра гражданка; на майчиното колѣно научава бѣдъщия гражданинъ или бѣдъщата гражданка да обича Бога, отечеството си, дома си и да се жъртува за тѣхъ. Кой може да отрече, когато хиляди примѣри, не само изъ отечественната ни история, нъ и изъ оная на всичкитѣ други цивилизовани народи, доказватъ най-свѣтло, че всички велики мъже дължатъ величието си на майкитѣ си, че за да бѣделъ синътъ или дъщерята великъ, трѣбвало първомъ майката да бѣде велика! Не сж далечъ врѣмената, когато българскитѣ майки сж произвели и дали на отечеството си велики синове, които дали своя животъ за него. Какво по-голямо величие за жената и по-голяма полза отъ неѣ за отечеството, отъ да възпита тя и да прѣдаде на отечеството синове, които да въздигнатъ неговата честь и да направятъ да се расчуетъ неговото име изъ цѣлия свѣтъ?²³⁾

14) Женский Свѣтъ, год. II стр. 86, 93, 102.

15) " " " " " 114 и 122.

16) " " " " " 118, 125 и 132.

17) " " " " " 183 и 188.

18) Женский Свѣтъ, год. III стр. 15.

19) " " " IV " 93 и 93.

20) " " " " " 107-110 и 115-116.

21) " " " III " 110.

22) " " " " " 114 и 131.

*) Какво ще отговори прѣводачката на подлистника въ 17 бр. на в. „Миръ“ Г-да Д. П. Зл-ва?

23) Чети въ Жен. Свѣтъ, год. II, бр. 22 стр. 172, статия «сѣдбата на женитѣ». — Още виждь Жен. Свѣтъ, год. III, стр. 35, статия «Изъ философскитѣ етюди на М. В. Безобразова»: Най-голямо уважение заслужава онѣзи жена, която е дала на държавата най-голямо число добръ възпитани дѣца. — И пакъ год. II стр. 17, статия «Влиянието на домашното възпитание въ обществото». — Още год. II стр. 76 колона 2-ра статия «за задачитѣ на майчиното възпитание».

«Америка напѣдва, защото отхраната на Американския народъ е напълно въ рѣцѣтъ на жената. Тамъ, дѣто се броитъ доста докторе жени, броитъ се още 135,350 учители жени въ мъжскитѣ училища, когато мъже учители сж само 63,600. А пъкъ развитата Американка въ що не помага на мъжа? Въ всичко и на всѣдѣ, тя е върна помощница на своята мъжка половина²⁴⁾. Нека подиръ всичко това, отиде иѣкой да ни каже, че особената наклонность и естественний талантъ на жената не било, да бѣде тя съпруга майка и домакиня! . . .

Отъ горното, прочее, твърдѣ естествено слѣдва, че главното занятие, естествената наклонность и особенний талантъ на жената е за дома. Не можемъ, слѣдователно, ние да мислимъ, че е «освобождение отъ всичкитѣ видове робства», «освобождение изобщо на всички угнетени при съществуващитѣ условия на живота», нито пъкъ вѣрваме, че «не малка роль ще играятъ и самитѣ жени, които съзнаватъ вече своето несносно положение и най-настоятелно искатъ своето пълно освобождение» въ случай че женский въпросъ би се разрѣшилъ по желанието на горѣпоменхтата първа партия; напротивъ даже, ние бихме счели едно таково създаване на положение за жената несносно и нетърпимо, сжщинско робство и угнетение, защото да отклонявашъ иѣкого отъ естествената му наклонность, значи да го подлагашъ на робство, да го угнетявашъ, да му правишъ положение то несносно. Така именно, се случва съ женитѣ: отклоняватъ ги отъ естественното имъ прѣд-назначение, а това казватъ, че било нейното освобождение отъ робство и угнетение; казватъ на женитѣ: не, вашето мѣсто не е въ дома, вие не сте прѣд-назначени да бѣдете майки и домакини, вие трѣбва да си излѣзете отъ къщи и да слѣзете на пазаря. А това, послѣ наричатъ освобождение отъ робство! Казватъ на жената: учение; казваме и ние сжщото. Нъ за какво? Е тѣй, казватъ тѣ, за каквото и мъжатъ; главно за дома, а послѣ за каквото мъжатъ, казваме ние. « . . . За да може тя (жената) да управлява дома вѣщо и мъдро и да си възпитава дѣцата българоподобно и българолѣпно, желаемъ да бѣде учена, и даже, колкото е възможно, по-научно подготвена за тия налагани

24) Виждь Женский Свѣтъ, год. I стр. 102, колона 2-ра, статия «за образованието на жената въ България».

ней длъжности . . . ; въобще изискваме, щото българката да бѣде същеврѣменно и учена жена, и мѣдра майка, и примѣрна домакиня!» При това нашата программа не само не ограничава, нѣ, напротивъ, и васърдчава женитѣ въ обработваннето своя особенъ талантъ, когато тѣ «по разни причини и обстоятелства не считатъ себе си за достойни, или пъкъ не желаятъ да се наематъ съ свещениитѣ и великитѣ длъжности на домоуправителки и майки»²⁴). Значи и въ единия и въ другия случай нашата программа приема жената въобще учена, специалистка било по домакинството, било по нѣкоя наука, било по нѣкое искусство или занаятъ. Ние знаемъ и имаме прѣдъ видъ, че жената не е напълно осигурена само чрѣзъ женидбата, та, при всичко дѣто «всѣкога сме проповѣдвали, че жената трѣбва да е подготвена за дома, т. е. да бѣде добра и спестлива домакиня, благодѣтелна, чедолюбива и просветена майка», нивагъ, обаче, не сме приемали и не сме се съгласявали, че жената само съ туй едностранчиво и ограничено исклучително за дома познание ще бѣде осигурена, щомъ се ожени. Ако женидбата бѣше законъ естественъ и неизбѣженъ; ако участъта нѣмаше своитѣ своеравни, то ний бихме се съгласили съ горното сжждение; сега, обаче, кой може да ни гарантира, че непрѣменно всичкитѣ момичи ще бѣдѣтъ омжени, че смъртъта нѣма да оставя вдовици-жени съ нѣколко дѣца, или пъкъ че разнитѣ своеравни на щастнето нѣма да принудѣтъ домакинята да остане гладна, та да се принуди да прибѣгне къмъ най-мизернитѣ срѣдства за огасване жаждата или глада на плачуцитѣ ѝ дѣчица?» и пр. Така, ние нѣма да цитираме тукъ повече отъ статията си «кога жената е осигорена», въ която най-фактично се доказва нуждата за просвѣтяването на жената и въ случай на такова като майка и домакиня и въ онакова като учена въобще прѣдназначение на жената²⁵).

(Слѣдва)

Завистьта.

Било тя показва обичъ, било нѣкое друго чувство, завистьта не може да има мѣсто, освѣнъ тамъ, гдѣто отежтствието на добродѣльта дава ѝ неусетно да се вмѣгне.

2) Вжидъ Алманаха стр. 23 и 24.

25) Женский Свѣтъ, год. II стр. 121 и 122. — Още прочита въ Жен. Свѣтъ год. IV стр. 105-107 статията «женидбата като спекулативно прѣдприятие».

Свойственено е на слабия, долния и нечистия характеръ да завижда и пожелава принадлежашето другиму. Туй чувство е законно у оногова, който е способенъ да придобие прѣдмета на своитѣ желанья, въ който случай то не е вече зависть, а едно благородно съревнование. Въ всѣки другъ случай туй чувство е признание на разбунтувана слабостъ.

Ще приведемъ тукъ миѣнїята на нѣколко лични мъже и жени върху завистьта!

«Завистьта принадлежи повече на суетността, отколкото на обичьта» (Г-жа de Staël).

«Великитѣ страсти стоїтъ много по-горѣ отъ завистьта». (La Rochefoucauld).

Обичьтъ на завистливия е направена, както омразата». (Молнеръ).

«Завистьта показва слаба обичъ, глупаво надмѣнностъ, прѣспленото чувство на малкото си достойнство, а понѣкога и лошо сърдце». (Duclos).

Завистьта трае повече, отколкото обичьта. Отдѣлени сж вече лицата едно отъ друго; привързани сж вече другадѣ; прѣдполагатъ си, че иматъ още права. Себелюбието исчезва послѣдно» (принцъ de Lidn).

«Завистьта е едно зло, което побърква главата, а въ сжщо врѣме и сърдцето». (Хиполитъ Rolle).

«Въ любовьта има много видове зависти: най-рѣдката е ония на сърдцето». (Lévis).

«Завистливий човѣкъ прѣкарва живота си въ търсението на нѣкоя тайна, издирваннето на която унищожава щастнето му».

«Когато себелюбието взема върхъ надъ завистьта, тогава любовьта си е изгубила владичеството». (De Lindré).

Завистьта е неискрена почеть, която должността отдава на достойнството». (Lamotte).

«По-дѣятелно благодарѣтельствуване е едно приятно отмѣстяване тия, които ни подигатъ завистьта чрѣзъ достодѣлїето». (La Bruyere).

И тѣй, или имаме правото да сме завистливи, та въ тоя случай срѣдствата ни, добродѣтели и талантъ ни позволяватъ да удовлетворяваме великодушното си противничество, или пъкъ сме роби на една неоправдана гордостъ въ самитѣ ни очи даже. Навикътъ на туй лъжовно разсѣждаване завлѣча къмъ перодовности, гдѣто разумътъ е поробенъ на страстьта. Ето защо мъдрото прилагане на старата: «Познай себе си» трѣбва да бѣде прѣложено, колкото се може по-скоро, въ всѣпитаннето, за противопоставяне на опаснитѣ чувства отъ дърското противничество на скромностьта, която открива всичкитѣ слабости.

Най-щастливото врѣме на живота.

отъ Карамзина.

Человѣколюбїето, безъ съмнѣние, е накарало Цицерона да хвали старостьта; между това не мислѣ, че неговийтъ трактатъ е утѣшилъ старцитѣ: легко е на остроумнето да плѣни разума, нѣ му е трудно да побѣди естественното чувство въ душата.

Може ли да се похвали болѣстѣта! а старостѣта е нейна сестра. Стига да лъжемъ себе си и другитѣ; стига да казваме, че всички дѣйствія на природата и всички ѝ феномени сж за насъ благотворни. Може би това да е тѣй въ общия планъ; но тѣй като той е извѣстенъ само на едного Бога, то чловѣкъ не може и да разсждава за тия нѣща. Оптимизмътъ не е философия, а игра на ума. Философията се занимава само съ яснитѣ истини, ако тѣ да сж и печални, тя отхвърля лъжата, ако и да е приятна. Творецътъ не е искалъ да снесе заради чловѣка завѣситѣ отъ дѣлата си; и нашитѣ догаждания никога нѣма да иматъ силата на удостовѣрение. Въпрѣки Жанъ-Жака Русо, младенчеството, това постоянно борение на слабия животъ съ алчната смрътъ, трѣбова да ни се показва жалко; въпрѣки Цицерона, старостѣта е печална; въпрѣки Лейбница и Попа тугашний свѣтъ си остава училище на търпението. Не напусто всичкитѣ народи иматъ дръвно прѣданне, че земното състояние на чловѣка е падение, или наказание: това прѣданне е основано на чувството на сърдцето. Болѣстъ ни очаква тѣка при влизането и излизането; а по срѣдата подъ розитѣ на здравнето, се крие змята на сърдечнитѣ горести. Най-силното чувство на удоволствието има въ себе си нѣбакъвъ недостатъкъ, възможното на земята щастие, което е толкова рѣдко, се омрачава съ мисълѣта, че или то ще да ни остави или ний-него

Съ една дума, навѣкъждѣ и въ всичко на окржажаватъ недостатъци. При всичко това думитѣ: благо и щастие справедливо заематъ мѣстото си въ лексиконътъ на тоя свѣтъ. Сравнението опрѣдѣля цѣната на всичко: едното е по добро отъ другото — ето благото; на едного е по добръ отголкото на другото — ето щастнето!

Нѣ коя епоха отъ живота може да се нарече най-щастлива, ако ги сравняваме? Не тая, въ която ний достигаме до физическото съвършенство въ сжществуваннето, (защото чловѣкъ не е само животно), нѣ послѣдната степенъ на чловѣческата зрѣлостъ — врѣме, когато всички духовни способности дѣйствуватъ въ всичката си пълнота, а тѣлеснитѣ сили още не сж заблѣжително отслабнали, когато ний знаемъ свѣта и хората, тѣхнитѣ отношения къмъ насъ, играта на страститѣ, цѣната на удоволствията и законитѣ на природата, за тѣхъ наредени; когато разумътъ ни, богатъ съ идеи, сравнения, описи, намѣрва истинната мѣрка на прѣдмѣтитѣ, съгласява съ нея желаніята на сърдцето и дава на живота общъ благороденъ характеръ. Както плодътъ на дървото, така животътъ всѣкога е най-сладкъ прѣдъ началото на увѣхнуваннето.

Тая истина ни доказва чловѣческото благородство. Ако умната нравственностъ бѣше само случайна принадлежностъ на нашето сжщество (както нѣкои доказватъ), и самоизлѣдствие на общественитѣ стръзски, въ които сме се отбили, като сме се отклонили отъ пѣтищата на природата: то тя не ще да можеше съ своитѣ удоволствия да ни замѣнява, живостѣта и горещината на цвѣтуцитѣ денѣе на младостѣта ни; не са-

мо да замѣнява тѣхъ, нѣ и несравнено да издига цѣната на живота; защото чловѣкъ, отъ трийсетъ и петата година, безъ съмнѣние, не гори така отъ страститѣ, като юношитѣ, нѣ въ сжщностъ той може да бжде много по-щастливъ. — Въ тая възраст по голѣмата частъ отъ хората биватъ вече съпруги, бащи и се наслаждаватъ въ живота съ най-вѣрнитѣ радости — семейнитѣ. Ний ограничаваме сесерата на сжществуваннето си, за да не тичаме слѣдъ удоволствията; прѣставаме да странствуваме изъ мъгливитѣ области на мечтаніята; живѣемъ си у дома, живѣемъ по-вече сами въ себе си; по-малко трѣбуваме отъ хората и свѣта, по-малко се огорчаваме отъ несполукитѣ, защото по-малко очакваме благоприятнитѣ случайности. Жребийтъ е хвърленъ: състоянието е избрано, утвърдено старемъ се да възвеличимъ достоинството му за ползата на обществото; искаме да оставимъ въ мира благодѣтелни слѣди отъ сжществуваннето си; въспитанието на дѣцата, домакинството, господарственитѣ длъжности ставатъ за насъ душевно удоволствие, а дружбата и любовта — сладко отпочивание. Полетата, съ нашитѣ трудове убогати, градинката ни отъ насъ обработена, земледѣлицитѣ, които насъ благодарятъ, спокойнитѣ лица на домашнитѣ ни, сърдцата имъ къмъ насъ привързани — радватъ мирната душа на опитния чловѣкъ повече, нежелл тия призраци на въображенето и страститѣ, които прѣлъстяватъ младостѣта. Здравнето, което толкова малко се уважава въ млади години, въ зрѣлитѣ става петтино благо; самото чувство на живота бива много по-мило тогава, когато вече е прѣминала борбата ѝ половина. Така и остатъцитѣ на яснитѣ есенни денѣе ни располагатъ по живо да чувствуваме прѣлестѣта на природата: като мислимъ, че всичко скоро ще да увѣхне, ний се боимъ да пропустимъ една минута безъ наслаждение! Юношитѣ е неблагодаренъ: възлнуванъ отъ неопрѣдѣлени желанія, беспокоенъ отъ излншество на силитѣ си, съ прѣбрѣжение стѣна той по цвѣтоветѣ, съ които природата и еждбата украсяватъ нѣтя му въ мира чловѣкъ искусенъ отъ опититѣ, и въ самитѣ злочестини обича да благодари небото съ сълзи за най-малката радостъ.

Така сжщо въ това врѣме дѣйствува и тържествува генийтъ. Яснийтъ погледъ на мира открива истината; силното въображение прѣдставлява нейнитѣ черти живо и рельефно; зрѣлитѣ вкусъ ѣж украсява съ простотата, творенията на чловѣческия умъ се явяватъ въ съвършенство и творецътъ дързнава най-послѣ да прострѣ ржцѣтѣ си къмъ потомството, да бжде съврѣменикъ на вѣвоветѣ и гражданинъ на вселенната. Младостѣта обича въ славата само шума а зрѣлата душа — справедливото, основателното признаване на нейната полезна дѣятелностъ за свѣта. Истинното славолубие не възлнува, не терзае, но сладко успокоява душата срѣдъ монументитѣ на тлѣннето и смрътъта, като ѝ открива нѣтя на безсмъртнето, на талантитѣ и на разума: мисълъ твърдѣ утѣшителна за сжщество, което толкова обича да живѣе и

дѣйствува, но така е недълговѣчно въ физическото си сществуване!

Денѣ на цвѣтущата юность и горещитѣ желанія! не мож да жалѣж за васъ. Помнѣж въсторгитѣ, нѣ не помнѣж щастие: него го нѣмаме въ тая бурпа стремителность на чувствата къмъ беспрѣстаннитѣ наслаждения, които биватъ мжка; него и сега го нѣма въ свѣта нѣ не въ годиниѣ на кипѣнието на страститѣ, а въ пълното дѣйствие на ума, въ мирнитѣ негови трудове, въ тихитѣ удоволствия на еднообразния животъ, уснокоенъ искалъ бихъ азъ да кажж на слънцето: спри се! ако да можахъ да кажж въ това врѣме на мъртвитѣ: излѣзте отъ гробоветѣ!

Прѣведе *А. Ар-за.*

Щастливата страна.

Единъ баща и една майка живѣяли съ двѣтѣ си дѣца въ единъ пустъ островъ, който се намиралъ всрѣдъ океана и на който биле исхвърлени отъ една буря. Храната имъ се състояла отъ корени и растенія. Единъ изворъ имъ служалъ за да си утоляватъ жаждата; и една пещеря имъ била жилището. Твърдѣ често ужасни буря и вихрушки избухвали на тоя пустъ островъ.

Дѣцата не можали вече да си припомнятъ какъ сж дошли тамъ. Тѣ нѣмали нито едно въспоминание отъ твърдата земя на която биле родени. Хлѣбътъ, млѣкото, овошкитѣ и всички вкусни ѣстивета, били нѣща съвършено непознати тѣмъ.

Единъ день една малка ладийка, въ която се намирили четирма арапиня, пристигнала на острова. Родителитѣ се много зарадвали, защото мисляли, че минутата за тѣхното избавление е настанжала. За нещастие обаче, ладийката била много малка за да може да принесе цѣлото семейство наведижа на твърдата земя, и за това бащата поискалъ да прѣдприеме пръвъ пжтуванието.

Майката и дѣцата плакали горчиво, като го видѣли да се качи въ слабата ладийка и че четирмата човѣка се настанили да го отведжтъ, нѣ той имъ рѣкълъ: «Не плачете, защото тамъ сж много по-щастливи хората, и вий скоро ще дойдите при мене».

Когато ладийката се върнала и отвела майката, дѣцата пролѣли още по-горчиви сълзи, и тя имъ рѣкла тогава:

«Не плачете. Ние всица ще се видимъ пакъ въ по-добра страна».

Най- послѣ малката ладийка се върнала трети пжтъ да отведе дѣцата. Тѣхъ ги било много страхъ отъ чернитѣ хора и треперали като се видѣли носени надъ това широко море, което трѣбвало да прѣминжтъ. Тѣ трѣперяли тѣй прѣзъ всищото си пжтувание, даже и когато приближили твърдата земя.

Нѣ каква имъ била радостята, когато родителитѣ имъ сж завтекли на брѣга за да ги поерѣщяжтъ, подали имъ ржцѣтѣ си за да ги уловѣжтъ и ги завели

подъ сѣнкитѣ на голѣми миризливи палми и на цвѣтисти поля; нагостили ги съ медъ, съ млѣко и съ всѣкакви вкусни овошки!

«О, колко е било безумно отъ нашата страна да се страхуваме, казвали дѣцата. Намѣсто да ни е страхъ, трѣбвало би да се радваме, когато чернитѣ хора дойдоха да ни взематъ отъ дивия нашъ островъ, да ни доведжтъ въ тая много по-хубава страна».

— Драги мои дѣца, имъ реклъ тогава бащата имъ, преминуванieto ни отъ пустия островъ на който бѣхме, въ хубавата страна въ която сме сега, има за насъ едно много по-високо значение. На всица ни прѣдстои да направимъ едно много по-дълго пжтешествие, къмъ една страна много по-красива отъ тая.

«Цѣлата земя която населяваме, прилича на единъ пустъ островъ. Прѣкрасната страна, въ която сме сега, е едно много слабо изражение на небето, а пжтуванието прѣзъ бурното море, пжтя прѣзъ който се отива за небето, е — смъртъта. Малката ладийка която ни прѣнесе, е носилото въ което ще бждемъ носени единъ день, отъ четирма души облѣчени въ черно. Но когато дойде часътъ въ който ще напустнемъ този свѣтъ, било майка ви по напрѣдъ, било вий или азъ, не трѣбва да ви е страхъ. За набожнитѣ хора, тия които сж обичали Бога и сж се покорявали на свѣтата Му воля, смъртъта не е нищо друго, освѣнъ едно пжтешествие къмъ една по-щастлива страна».

О приятели мои, отъ смъртъта не трѣбва да ви е страхъ; защото не може освѣнъ чрѣзъ нея небеснитѣ поля да се достигнатъ. Тя е дълбокиятъ океанъ, прѣзъ който Богъ ни прѣвожда въ царството на вѣчността, което е нашата ноция надѣжда.

Бѣдность и благотворителность.

Една бѣдна вдовица имала обичай, щото всѣки день, прѣди да сѣдне да преде, да колѣнчи въ малката си стапчка и да каже съ най-голѣма набожность утрищната си молитва, слѣдъ която прочитала нѣколко хубави изречения отъ една книжка.

Единъ день като четела книжката си, прочела единъ много трогателенъ пасажъ, който се отнасялъ до подвизитѣ на добродѣтелята, и почнжала да размишлява много развалнувано по него.

«Боже мой, думала тя, какъ бихъ могла да помогна на ближния си? За да си набавя най-необходимото за живѣние, азъ нѣмамъ нищо друго освѣнъ хурката си; съ голѣма мжка и усилна работа едвамъ искарвамъ насжциия си хлѣбъ.

Зимата е на вратата ми и азъ нѣмамъ клѣчка дърва за да се стоплѣж. Въ студената стая въ която живѣя, прѣститѣ ми сж се до толкова вѣдѣли отъ студъ, щото ми е почти невъзможно да прѣдж. Освѣнъ туй паемътъ на стаята ми не е още платенъ. Уви!

самата азъ ще пмамъ скоро нужда отъ помощта на богатитѣ.

Обаче, тя не прѣставала да мисли като какъ би могла да направи нѣкое благодѣяние нѣкому. Тогава си наумила за една нейна отъ дѣтство приятелка, която живѣяла на другия край на града, и която била много бѣдна и стара. Тя лѣжала болна въ нея минута.

«Още днеска ще идъ да я посѣтижъ, си рѣкла тя. При нея ще можъ да прѣдъжъ тѣй добръ както и тука, и може би ще кажешъ нѣкоя утѣшителна дума на тая, която страда».

Като издумала това, тя се опитила къмъ единъ старъ шифафъ гдѣто имало двѣ ябълки, които ѝ били далъ; тя ги взела да ги занесе на бѣдната жена и тръгнала съ хурката. Като видѣла старата си приятелка, болната се много зарадвала.

«Слушай, рѣкла тя; азъ напоследѣжъкъ наследихъ нѣколко стотини франка, рачешъ ли да дойдешъ при мене да живѣиме заедно и да ме гледашъ прѣзъ болѣдуванieto ми? Ти нѣма да плащашъ ни за керия ни за дърва и доходѣтъ отъ твоето предение, като се прибави при малкото ми наследство, ще ни е доста да живѣимъ и двамата».

Вдовицата приела на драго сърдце и съ голѣма радостъ прѣдложението на старата си приятелка, при която се и веднага установила. Отъ тогава тя можла, слѣдъ толкова тъжни и скръбни дни, да се радва на единъ спокоенъ и сладкъ сънъ. И много често повтаряла думитѣ, които я тѣй дълбоко трогнали:

«О благотворителность! ти си една възвпшенна добродѣтель. Чрѣзъ тебѣ сърдце о сърдце се привързва и този, който отъ тебѣ се въодушевява, добриятъ Богъ го обича и благославя».

(Изъ 190 поуч. прик. за деца)

Фенелонъ

и съчинението му «Въспитание на момитѣ».

(споредъ Академика Oct. Gréard).

Най-послѣ, какъвто трудъ и да би положила тя съ наглеждането си другитѣ, все пакъ това бѣдние нѣма да даде своитѣ плодове, освѣнъ до колкото то само по себе си ще се прилага съ всичката изискуема се строгость. Най-голѣмото прѣпятствие въ домашното въспитание е нередовността на родителитѣ; тѣ, обикновенно, научаватъ дѣцата да не обичатъ нищо или пакъ лошо да си поставятъ привързаността. Какво може да се очаква отъ една мома, подъ очитѣ на която се прави противното, нѣ туй, що се учи? Какъвъ авторитетъ можатъ да иматъ и най-серпознитѣ съвѣти, давани на възвращанне отъ нѣкой игра или нѣкой комедия? Каква пѣкъ, напротивъ, сила е тя, която почива върху примѣра на подчиняването въ прѣдаванитѣ максими! А какво е по-приятно отъ туй, що чувствува нѣкой при залѣгането за образуване характера и интеллигентността на нѣкое дѣте!» Ако Фенелонъ за туй щастие поставя нѣкакви условия, мжчки за изпълняване, то не може нѣкой да не признае, че сж-

щеврѣменно той въздигва единствено неговата стойность. Г-жа de Sévigné, навѣрно, не би го нападнала за това, тя, която съраждала Г-жа de Grignan, че «Павлина не била съвършена, защото тя би се задоволила да ѝ споменува.»

Не е достатъчно, обаче, што, за да бжде нѣкоя мома добръ въспитана, да бжде тя въспитана подъ очитѣ на майка си. Важното е, да има туй въспитание своитѣ правила — правила сжществено различни, споредъ обстоятелствата, званнето, имота на дѣцата, върху които се тѣ прилагатъ. Фенелонъ живо чувствува туй, що ние днесъ наричаме разбърканость. Него по-малко го занимава страхътъ да види общественото равновѣсие разтроено по нѣкои извънредни амбиции, отколкото идеята за причиняването чрѣзъ неприятността на излѣгванията прѣпятствие въ щастнето на частнитѣ хора. «Нѣма почти хора, казва той, на които да не е струвало скъпо, дѣто сж се надѣвали тѣрдѣ много.» Дѣцата на дюцесата de Beauzilliers биле прѣд-назначени за единъ животъ на провинциаленъ господаръ, животъ тѣсенъ и ограниченъ, гдѣто щастнето се състоело повече въ внимателното управляване на единъ малкъкъ имотъ; това, имено, скромно бждяще той има явно прѣдъ видъ, колчемъ мисли да посвети въ особености прѣдписанията си за нуждитѣ, за които му сж били искани съвѣти. Той прилага сжщия принципъ за всичкитѣ видове животъ. «Ако нѣкоя мома е длъжна да живѣе на полето, то отрано още обърните ѝ ума къмъ занятията, които тя е длъжна да има, и недѣйте ѝ остави никакъ да вкуснъ веселбитѣ; покажете ѝ прѣимуществата на единъ простъ и дѣятеленъ животъ; ако тя е отъ срѣдне положение въ града то недѣйте ѝ показва никакъ дворянетѣ: това би ѝ послужило да приеме една смѣшна и неудобна вънкашность.»¹⁾ Ограничаванне въ границитѣ на положението ѝ, такъвъ е неговий максимъ. Той можель да простре благородието почти до прѣувеличаванне, толкова е убѣденъ въ това, че въспитанието което не отговаря на положението, е ишло отъ неприятности и опасности за момитѣ. Тѣхний интересъ, както и общий интересъ, е «да имъ се образува умътъ за работитѣ, които ще има да правѣтъ тѣ прѣзъ цѣлия си животъ.»

Туй чувство на дѣйствителността е една отъ характеристичнитѣ черти на общата Фенелонова педагогия. Той е първий, който се съгласилъ, што въ книгата си да пожъртува малко на идеала: «Когато се нѣкой наема да съчини нѣкоя книга върху най-доброто въспитание, което може да се даде на дѣцата, то не трѣбва да даде несъвършени правила.» Ж. Ж. Русо ще каже сжщото подиръ шейсе години, въ прѣдговора на *Емили*: «Прѣдпочель бихъ да послѣдвамъ въ всичко установената практика, нежели да вземж нѣкоя добра на половина.» Нѣ Фенелонъ прѣдлага «каквото му се види за съвършено, само задѣто нѣкой, като се заспява, достига до нѣщо по-добро отъ туй, що се прави обикновенно.» Ж. Ж. Русо се поставя систематично въ абсолютното. Той изолира своя ученикъ отъ останалия свѣтъ и го прѣнаси съ себе си помежду

1) Виждъ нашъ прѣводъ стр. 12

небето и земята: Емилъ нийдѣ не би билъ по-добрѣ, отколкото въ «единъ пустъ островъ.» Животътъ му е единъ видъ искусствень; Ж. Ж. Русо не прѣсмѣтва нито естественитѣ несвършенства, нито мъчнотнитѣ на общественния животъ. Съвсѣмъ друга е Фенелоповата теория. Било че се отнася за майката, било за гувернантката, било за дѣтето, практиката на човѣшкитѣ работи го привличала да взема участие въ всѣка работа на човѣчеството, което нѣщо и прави. Ако той нампра, че еди-кой-си мома ще бжде по-добрѣ при майка си, нежели въ по-добрия пансионъ или монастырь, то той разбира, че тоя свѣтъ не би било възможно да се даде на велики и прибавя, че, за най-благоразумната даже майка, свѣтътъ не е практиченъ, освѣнъ въ случай че тя има една само дъщеря. Той се пази, отъ друга страна, отъ да прѣдположи у дѣцата единъ свършенъ характеръ и въ обстоятелствата на възпитанието имъ нѣкое по желание съревнование; той има, напротивъ, прѣдъ видъ срѣдни естества и прѣсмѣтва всичкитѣ случаи за излѣгване. Той не игнорира, особенно, че и най-проститѣ работи не се вършятъ сами по себе си и че тѣ се вършятъ винаги злѣ отъ злѣ устроениѣ умове. Така той има ограничено довѣрие въ дѣйствиѣта на гувернанткитѣ. Той не занемаря нищо, за да ги образува; има единъ видъ готово ръководство, за да имъ го даде въ рѣцѣтъ; освѣнъ това върва, че не е невъзможно една грижлива майка да намѣри, както изисква интересътъ на дѣцата ѝ, въ къщата си, въ земитѣ си, у нѣкой приятелка или въ нѣкой добръ наредена община нѣкой личност за опитване; «петъ или шесть така образовани гувернантки ще бждатъ способни да образуватъ въ малко врѣме едно голѣмо число други»; 2) така той се опитва твърдѣ естествено къмъ организирането на едно педагогическо училище, каквото Сенъ-Сирекото, за което наскоро трѣбвало да се състави първата идея. Всичко това, обаче, не го кара да си прави иллюзии. За прилаганне свѣтитѣ си той се задоволява съ обикновенни умове, като не може да се надѣва за по-добро. Освѣнъ това, той не изисква стрѣмленieto къмъ «най-тънкото»; достатъчно му е «да бжде разбрано простото». Ние възпроизвеждаме мислитѣ му въ всичката имъ простота. «Знаиъ, пише той още, че въобще не се прави това, което азъ искамъ, а при това исканото ми нѣма нищо утежително и непрактично. За какво собствено се касае? Да бжде нѣкой внимателенъ къмъ дѣцата, да ги нагледва, да имъ внуши довѣрието, да отговаря ясно и благоразумно на малкитѣ имъ запитвания, да оставя да дѣйствува естеството и да ги поправа съ търпение, когато се лѣжатъ или правятъ нѣкой грѣшка.» Малцина сж възпитателитѣ, които къмъ изпълняването на единъ прѣкрасенъ идеалъ присъединяватъ едно съвсѣмъ справедливо и умѣрено оцѣнение на срѣдствата за претендиране. Фенелонъ има едно точно познание за възможното въ свършенното, за възможното въ сегашно врѣме и за възможното въ бждаще врѣме. Не се прѣдпазва отъ никакво възражение, той се примирява съ мъчнотнитѣ. «Свѣтътъ, казва той, не

е нѣкой призракъ;» ние бихме казали днесъ, нѣщо отвлечено. Съ него, наистина, нѣкой се съща въ нѣлна дѣйствителностъ, въ неравнини и развлѣчвания по-рой на живота.

Нъ, ако той приема всичкитѣ темпераменти, които човѣчеството търпи, има единъ принципъ, върху който всѣкаква распуснатостъ би му се показала гибелна. Въспитанието е, въ очитѣ му, дѣло на прѣдвидливостъ, последователностъ и убѣдителностъ. Наченжтото отъ самата люлка, трѣбва да бжде поддържано прѣзъ всичката младостъ и по начинъ да бжде проникнато отъ разумъ или чувство до дълбочината на сърдцето и духа. Не се печели нищо съ прѣкарване днитѣ безъ нѣкаква обмислена цѣль и съ поддържанне на уставн, които пораждатъ страха. Мисли си нѣкой, че скѣпява работата; истината е, че той влѣзълъ въ неправи пътъ и че по тоя пътъ никога не достига нищо. Той начинъ на дѣйствуване, произволно, случайно, повърхностно, неестествено, прѣсплено излага цѣлия свѣтъ, учителя и дѣтето. Иде врѣме, когато младитѣ разбиратъ си грѣшкитѣ, та се принуждаватъ да починятъ отново работата, която не е направена съ тѣхъ и за тѣхъ; щастливи сж тѣ още, ако прѣлѣтствията, поради многото грѣшки или лопитѣ навигии, не сж станѣли непрѣодолими! Освѣнъ това, дѣтето се подчинява на всичко, което се върши съ мѣрка и тактичностъ. Колкото се отнася за жансениститѣ, човѣкъ се ражда пороченъ и разваленъ; тежестта на праотческия грѣхъ го завлича. Въ Ж. Ж. Русовата система човѣкъ се ражда чистъ и добъръ; обществото го разваля. Нито тая мрачна строгостъ, нито она жалостенъ оптимизмъ не отговаряли на Фенелоповото чувство. Фенелонъ взема дѣтето такова, каквото се то прѣдава на откровеностъта и самопроизводство на своитѣ инстинкти, примѣсени съ доброто и злото. «Трѣбва да се задоволяваме, казва той, да слѣдимъ и да помагаме на естеството.» Той оползотворява всичкитѣ срѣдства, които му прѣдставя то; той не се лишава отъ нищо, което би му послужило за поддржка: себелюбие, съревнование, похвали; той се защитава противъ всѣкакво прѣдрасположение за системата; единичката прѣдлагана отъ него цѣль е: «управляване и освѣтяване тая душа, която нѣма още наклонностъ къмъ нѣкой прѣдметъ.»

За защитяване тия принципи съ такава сила, трѣбва да има нѣкой голѣмо довѣрие въ резултатитѣ имъ. «Това е прѣувеличено довѣрие въ родителитѣ, казвалъ La Bruyere да се очаква всичко отъ едно добро възпитание на дѣцата имъ, и голѣма грѣшка да се не очаква отъ тѣхъ нищо. Фенелонъ е отъ ония, които очакватъ отъ тѣхъ много. Той приема, че има и натури неблагодарни, за които малко важн възпитанието, и че най-доброто възпитание рискува да не сполучи нищо, когато не е дадено своевременно; здравитѣ възпитания могатъ да сж мъчни; занемаренитѣ или злѣ управенитѣ въ началото си възпитания съставляватъ единъ видъ втори праотчески грѣхъ, отъ който не може вече нѣкой се откупн. Нъ кому трѣбва да се отдаде, грѣшката ако не на тия, които сж натовя-

2) Видѣ нашъ прѣводъ стр. 126.

рени да възпитаватъ? Въ единъ много правленъ планъ нѣма нищо, което да не послужи: и най-малкитѣ работи иматъ непрѣсѣтни послѣдствия, които, дадени веднѣжъ първиятъ потикъ, дѣйствуватъ и произвеждатъ други; първитѣ прѣдразсѣдци — то естѣ дълбоко отпечатанитѣ отъ дѣтнството още привички — сѣ прѣсилни; дирята отъ тѣхъ е незалчимна и се запазва прѣзъ всичкитѣ промѣнения на възрастъта. Фенелонъ нѣколко пъти се повръща върху тая теза; той заблѣзва, събира съ живостъ послѣдствіята всѣки пътъ, колчемъ намира сгоденъ случай за това. Като вижда пѣкой, съ какво обмислено довѣрие той подчинява естеството на възпитанието, разбира добръ, че промѣненето на Бургундския дюкъ не му се показало за нѣкое прѣдприятие, прѣвншающе силитѣ му, и че, въ сѣщо врѣме, той показалъ въ туй дѣло голѣмо благо разумие.

Такова сѣ, въ общи черти, принципитѣ, на които почива Фенелоновата книга «Въспитание на момитѣ.» Методитѣ, които сѣ прѣдставени въ него, не сѣ отъ по-малка точностъ, нито отъ по-малкъ интересъ.

Разни.

Жени избирателки. Законодательтъ на Бермудскитѣ острови иска да распростре надъ женския полъ на тия Английски Антили привлегията на избирателки. Бермудскій законодатель, обаче, не приема още всеобщото избирателно право; той прави едно исключение за хубавия полъ; негреситѣ не му се видѣтъ за достойни да участвуватъ въ благата на еманципателната мѣрка, та е подложилъ упражняванieto на избирателството у женитѣ на нѣкакви условия на способностъ или на собственостъ, които иматъ за резултатъ да исключатъ негреситѣ отъ правото на гласоподаване. Странно гласоподаване, гдѣто не ще приематъ, освѣнъ бѣли бюлетини!

Жената избирателка е, впрочемъ, мода у всичкитѣ народи и въ всичкитѣ англосаксонски колонии.

* * Въ идущий Февруарий въ гр. Вашингтонъ (Ам.) ще има едно събрание отъ майки, които ще разгледатъ длъжноститѣ на майкитѣ спрямо чедата и възпитанието което трѣбва да имъ се даде. Въ това заседание се поканватъ всичкитѣ майки.

Книги и Списания.

Получено е поканва за записване спомоществуватели на календаръ за българскитѣ Господни и Гослужни за простата 1897 год. отъ Г-жа Мана Наумава (бывша учителка) въ София улица Левски № 4. Като считаме излишно на дълго да разправимъ необходимостта на тая книга за всѣка една жена, моляги ги да се записатъ абонати, която книга не струва и много. Абонати се записватъ и въ дирекцията на «Ж. Свѣтъ».

Въ Календарьтъ ще бѣде помѣстенъ ликътъ на Нейно

Царско Височество обявната ни княгина Мария-Луиза, и ще съдържа слѣдующитѣ статии;

- 1) Календарно отдѣление.
- 2) По женскитѣ въпросъ у насъ.
- 3) Дължността на жената и дѣвойката относително до мътъ
- 4) Дѣятелността на нѣкои жѣнски дружества у насъ.
- 5) Нѣкои правила за приготвяване икономично ястие, хлѣбъ и зимнина.
- 6) Праане, скробение и пегленне.
- 7) Сбороветѣ въ София и нѣкои близки около нея селя, въ кон дни прѣзъ годината ставатъ и значението имъ.
- 8) Смѣсъ.
- 9) Разни и.
- 10) Начертани листове за записване домашни потребности за всѣкой день и всѣко нѣщо отдѣлно.

Книгата ще се състои отъ -5 п. кол. и ще струва 60 ст.

190 почителни прииска за дѣти прѣвела отъ седмото франц. издание *Геновева Хр. Басмизиева* съ 29 картинки. София. Цѣна 2.50 лев. потвързана эл.

Тия прикаски сѣ твърдѣ ползни за дѣцата, за което найгорѣщо приоржваме на всѣка майка или възпитателка. Ний вмѣсто всѣка друга прѣвирѣка прѣпечатваме тукъ нѣкой отъ тѣхъ.

Корреспонденция

Г. Г. Хр. Ив. Щипл. *Душица* прочетѣте обявненото въ 18-й брой «Женский Свѣтъ». К. Пипал. *Янболъ* понеже не сте платили, то кватицията ви остава безъ послѣдствие. — Г. Боздуг. *Ловечъ*, В. С. Петкова *Силистра* и Я. К. Ганчо *Тутраканъ*, получихме по 7 лв за 96 год. П. Вълч. *София* цомъ имате расписка нѣма нужда да се споменува въ списанието. —

До * * Руссе. Писма безъ подписъ не се взематъ подъ внимание. Нашитѣ възгледъ за ж. въпросъ се намиратъ на дълго и широко въ първата ни статия отъ 20 и п. н. бр. —

Единъ съвѣтъ

къмъ читателкитѣ ни.

Недѣйте купува никакви дрѣхи и други зимни чешити, прѣди да посетите новоотворената въ улица Прѣславска магазинъ, както и другитѣ двѣ още модни магазини на г. г. Хаджи-Петръ Христовуловъ и С-не, бывша фирма Паруси Георгиу и С-не въ Варна.

ЕКОНОМИЧЕСКИ САПУНЪ

НА

ХР. ИВ. РИЗО, ВЪ ВАРНА

награденъ съ златенъ медалъ въ I-то Българско земеделѣлческо-Промисленно Изложение въ Пловдивъ и съ бронзовъ — отъ Анверското изложение.

Прѣдпазвайте се отъ имитация. Истинскій сапунъ носи горнята марка.

Всичко, що се отнася до списанието или притурката испраща се съ адресъ: До Дирекцията на «Женския Свѣтъ» ул. Войнишка № 122 — Варна.

Писма неплатени не се приематъ, всѣкакви обявления, отнасящи се до госпожи и госпожици приематъ се.

Правото на записв. въ Т. П. стан. се плаща отдѣлно отъ абон.

Годишенъ абонаментъ:

за абон. въ Т.-П. станция — на списанието . . .	л. 3.—
— на списанието съ притурката . . .	« 5.50
И за абон. на право въ Дирек. — на списанието . . .	« 4.—
на списанието съ притурката . . .	« 7.—
за странство — на списанието . . .	« 5.—
— на списанието съ притурката . . .	« 9.—